

Bolagspolicy för Region Norrbottens hel- och delägda aktiebolag

Inledning

För att förverkliga regionala ändamål har regionfullmäktige beslutat att i vissa fall bedriva verksamhet i bolagsform. Bolagets uppgift är att effektivt utföra uppdrag i ägarens ställe. Bolagsformen skapar förutsättningar för tydlig avgränsning, styrning och uppföljning av verksamheten. Bolaget är ett verktyg som bidrar till att förverkliga visionen i den regionala utvecklingsstrategin. Bolaget ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling och tillfredsställer dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Bakgrund och syfte

Kommunallagen ställer krav på inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet inkluderande sådan verksamhet som bedrivs i bolagsform.

De av Region Norrbotten hel- och delägda bolagen representerar tillgångar som regionfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för, vilket kräver en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning.

Syftet med denna bolagspolicy är att tydliggöra roller och ansvar och skapa förutsättningar för en sammanhållen och kvalitetssäkrad ägarstyrning.

Särskilda ägarfrågor

Region Norrbottens bolag får endast bedriva sådan verksamhet som får bedrivas i förvaltningsform.

Aktiebolag är egna juridiska personer avskilda från Region Norrbottens övriga organisation. I bland annat kommunallagen återfinns de legala kraven på Region Norrbotten som ägare till hel- eller delägda bolag. För *helägda bolag* ska regionfullmäktige:

- Fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten.
- Se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen.
- Utse styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor.
- Se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget.

- Se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

För *delägda bolag* ska regionfullmäktige se till att bolaget följer de ovanstående villkor som är rimliga med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Enligt aktiebolagslagen är det Region Norrbottens ansvar som ägare att bland annat bestämma bolagsordningens innehåll, behandla årsredovisning vid årsstämman samt ta ställning i frågan om ansvarsfrihet för styrelse och verkställande direktör.

I Region Norrbotten ligger ansvaret för bolagens ägarstyrning hos regionala utvecklingsnämnden och beskrivs i dess reglemente.

Bolagsstämma

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och ett forum för bolagets ägare att utöva formell ägarstyrning. Region Norrbotten representeras på bolagsstämman av det ombud som regionfullmäktige har valt.

Uppsiktsplikt

Enligt kommunallagen ska regionstyrelsen ha uppsikt över sådan kommunal verksamhet som bedrivs i bolag. Regionstyrelsen ska i årliga beslut pröva om den verksamhet som bolagen har bedrivit har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Bolagsstyrning m.m.

Bolagsordning

Bolagsordningen lägger grunden för ett bolags existens. I denna anges bland annat vad bolaget ska ägna sig åt, det vill säga föremålet för bolagets verksamhet, det kommunala ändamålet och ett antal grundläggande principer för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som ska förekomma på ordinarie bolagsstämma.

Därutöver tillkommer för Region Norrbottens bolag de bestämmelser som krävs enligt 10 kap 3 och 4 §§ kommunallagen.

Ägardirektiv

Ägardirektivet kompletterar bolagsordningens beskrivning av det kommunala ändamålet för verksamheten. Ägardirektiven är ägarnas förväntningar och krav på bolaget. Det ska innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen och anpassas efter de behov av styrning som finns för det specifika bolaget och dess verksamhet. De ska vara enkla, tydliga, inte alltför detaljerade och upprättas i samråd med bolaget och eventuella andra ägare.

Region Norrbotten ska i sina ägardirektiv till helägda bolag se till att det vid utseende av verkställande direktör i sina bolag finns en god dialog med styrelsen i det bolag den verkställande direktören är tänkt att utses i.

Ägardirektivet ska ses över minst en gång per mandatperiod. Förändringar beslutas på bolagsstämman och blir därmed bindande för bolaget och dess ledning.

Aktieägaravtal

Aktieägaravtal är en överenskommelse mellan ägarna i delägda aktiebolag som syftar till att skapa tydlighet och kontroll. Avtalet reglerar hur ägandet ska utövas kring frågor såsom exempelvis finansiering, villkor för styrelsesammansättning, om och i så fall vem som utser lekmannarevisor, under vilka former ägare får sälja sina aktier samt andra principiella frågor.

I delägda bolag ska Region Norrbotten som utgångspunkt alltid ingå aktieägaravtal eller samverkansavtal.

Styrelse, styrelseordförande och vd

Bolagets styrelse ska utveckla verksamheten utifrån ägarnas mål för verksamheten inom det utrymme som kommunallagen och aktiebolagslagen medger.

Styrelsen har ett kollektivt ansvar med utgångspunkt i bolagsordningen och ägardirektiven, vilket innebär att varje styrelseledamot också är personligt ansvarig.

Styrelseordförandens uppgift är att leda styrelsens arbete och att tillse att styrelsen fullgör sina åligganden. Med uppgiften följer ansvar för att arbetsordning för styrelsen och instruktion för vd upprättas, att dialog förs med bolagets ägare och att styrelsen årligen utvärderar sitt arbete.

Styrelseledamöter i bolagen väljs av årsstämman i enlighet med hur bolagsordningarna reglerar detta.

Verkställande direktör har en särställning i bolaget med ett uttalat ansvar för bolagets löpande förvaltning.

Ägarsamråd

Region Norrbottens ägarstyrning utövas genom en fortlöpande dialog med övriga ägare och med bolagets ledning. Dialogen med övriga ägare ska vara strategisk och ske vid ägarsamråd.

Styrprinciper

Region Norrbotten ska se till att bolagen följer nedanstående punkter i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

- Bolagen tecknar, ofta via sin arbetsgivarorganisation, kollektivavtal avseende bland annat löne- och anställningsvillkor, trygghetsförsäkringar och pensionsvillkor.
- För revision av bolag utses auktoriserade revisorer och lekmannarevisorer vars uppdrag beskrivs i aktiebolagslagen och i förekommande fall i direktiv som utfärdats av den som utsett revisor eller lekmannarevisor.

Kostnaden för lekmannarevisionen betalas av bolaget såvida annat inte anges i bolagsordning, aktieägaravtal, samverkansavtal eller motsvarande styrande dokument. Ersättning till lekmannarevisorer regleras i regionens Regler för ersättning till förtroendevalda.

- Styrelseledamöterna ska utses utifrån de enskilda bolagens behov av kompetens. Styrelserna ska ha mångsidig och bred kompetens, erfarenhet och bakgrund. En jämn könsfördelning ska eftersträvas.

Regionens styrdokument

Regionens beslutade policys, riktlinjer, strategiska plan samt Norrbottens regionala utvecklingsstrategi och andra relevanta strategier uttrycker Region Norrbottens viljeinriktning. Bolagen ska i sin verksamhet, så långt det är möjligt, beakta dessa så att efterlevnad av ägarens uttryckta vilja kan förverkligas vilket ska förtydligas i ägardirektiven eller bolagsordningen.

Offentlighetsprincipen

Enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen ska offentlighetsprincipen och meddelarfrihet gälla i de bolag där Region Norrbotten är majoritetsägare. Allmänheten har därmed på begäran rätt att ta del av de regionala bolagens allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess enligt offentlighetsprincipen 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (1949:105) samt 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Styrelserna i bolagen bör i syfte att uppfylla offentlighetsprincipens krav på skyndsamt handläggning delegera beslutanderätten i frågor som rör allmänna handlingars offentlighet till verkställande direktör och dennes ersättare.

Det ankommer vidare på bolagen att i avtal med privata utförare reglera vilken information som den privata utföraren är skyldig att lämna ut och vilka sanktioner som inträder om detta inte efterföljs.

I icke majoritetsägda bolag ska regionstyrelsen verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos dessa bolag enligt grunder för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen.